

Industriële Smalspoor Museum

Jaarverslag 2023

De stichting Exploitatie Smalspoormuseum

Het afgelopen jaar was van beperkingen vanwege de coronapandemie vrijwel geen sprake meer, toch zagen we dat niet terug in de bezoekersaantallen. Sterker nog, met iets meer dan 6200 bezoekers, bleven we zelfs nog 300 bezoekers achter bij het voorgaande jaar. Dat is vooral te wijten aan de groepen, bus- en andere groepsuitjes, die de gang naar ons museum nog niet weer hebben gevonden. Het is ons nog niet duidelijk wat daarvan de oorzaak is. Tijdens de coronajaren mocht het Smalspoormuseum, dankzij het deels openlucht karakter, vaker open zijn dan andere attracties hetgeen in die periode extra individuele bezoekers opleverde, die het afgelopen jaar echter overal weer konden worden ontvangen waardoor we nu dat voordeel weer kwijt zijn. Voor de medewerkers golden, behalve het dringende advies om bij klachten thuis te blijven, geen beperkingen meer zodat zij het gehele jaar door op de werkdagen als vanouds binnen en buiten aan de slag konden zijn.

Het geringere aantal bezoekers was een smetje op een verder bijzonder heuglijk jaar, want op 15 maart ontvingen wij van het Museumregister het bericht, dat het Smalspoormuseum zich vanaf dat moment Geregistreerd Museum mocht noemen. Jaren noeste arbeid door onze vrijwilligers was niet zonder resultaat gebleven. Bijkomend voordeel is dat het Smalspoormuseum daarmee de Museumkaart mag gaan voeren en van andere vergelijkbare musea weten we dat dat merkbaar meer bezoekers oplevert. Wij hebben ons daar derhalve voor aangemeld en met ingang van 2024 kan de kaart bij het Smalspoormuseum worden gebruikt.

Daarnaast heeft het Smalspoormuseum in het afgelopen jaar een andere, voor ons heel bijzondere, mijlpaal bereikt in de vorm van een betaalde coördinator. Onze Museummanager. Voor het eerst in het bijna 40-jarige bestaan wordt het werk niet meer uitsluitend door vrijwilligers gedaan, hoewel het nu nog slechts gaat om een betaalde kracht voor 24 uur per week. Het bestuur heeft deze stap gezet omdat de dagelijkse coördinatie van het museum zodanig inspannend is geworden dat dat niet meer van alleen vrijwilligers kan worden verlangd. Als die er al voor kunnen worden gevonden. Het valt overigens op hoe soepel de betaalde kracht in de organisatie is opgenomen. Omdat we er nog geen lange termijn financiering voor rond hebben betreft het in eerste instantie een aanstelling voor twee jaar.

De eerste activiteit van het seizoen vond al plaats vóór de officiële opening in de vorm van een Paasactiviteit voor de kleintjes op Tweede Paasdag, dat vanwege het grote aantal bezoekers voor herhaling vatbaar kan worden geacht. Het eerste evenement in het openingsseizoen was 'Vrogger', het eerste weekend van juni. Op zich een geslaagd evenement, maar de bezoekersaantallen wogen niet op tegen de inspanningen die er vooraf waren gedaan. Bovendien was het frustrerend voor de organisatoren dat verschillende deelnemers het kort voor aanvang lieten afweten. De Mobiele Treinenparade werd voor de tweede maal op rij succesvol georganiseerd door de jongere medewerkers. Helaas speelde met name het weer op de eerste dag niet mee. De Opa-en-Oma dagen in juli verdienen een bijzondere vermelding vanwege de grote belangstelling en waardering van de bezoekers.

Zoals ieder jaar nam het museum ook dit jaar weer deel aan de Open Monumenten Dagen. De ervaring wijs geworden hadden wij geen aandacht besteed aan het thema en dat was maar goed ook, want OMD levert nauwelijks extra bezoekers op. In dat weekend zijn het museum en de rijksmonumenten op het terrein vrij toegankelijk, maar wordt voor een treinrondrit wel een vergoeding gevraagd. In juli heeft een delegatie van het ISM deelgenomen aan het 'Voorjaarsoffensief' van het Nationaal Militair Museum in Soesterberg en daar ons museum en met name ons historisch militair smalspoormaterieel succesvol kunnen presenteren. Sinds enige jaren vormt onze NachtvandeNacht activiteit de afsluiting van het seizoen en ook dit jaar deden we dat met het maximale aantal deelnemers.

De stichting Noord Nederlandse Museum Spoorbaan

Het Mehrsprachigkeit project van Interreg is in de loop van het jaar afgesloten. Het in 2021 gestarte project voor de herinrichting van de museumhal nog niet, dat heeft tijdens het openingsseizoen zelfs stilgelegd om de bezoekers niet te hinderen met bouwwerkzaamheden. Na afloop van het seizoen werden de openstaande acties weer opgepakt. Het plan zal worden uitgevoerd zoals door bureau BosenBos is uitgewerkt, maar het is ons al duidelijk dat we daarna met sommige smalspoorobjecten gaan schuiven om die beter uit te laten komen.

De onvoldoende draagkrachtige toegangsbrug en de wegzakkende overkapping van de Fijnfabriek hebben ons het afgelopen jaar danig beziggehouden. Voor de brug heeft één van onze medewerkers, in samenspraak met zijn werkgever, een versterkingsconstructie uitgewerkt voor de onderbouw, die wordt nu vervangen, maar ter behoud van het beeld wordt de bovenbouw behouden. De overkapping van de Fijnfabriek is helemaal gedemonteerd om het onderliggende terrein op te kunnen hogen en vervolgens heipalen te kunnen slaan voor onder de standers. Voor de op te hogen grond hebben wij een partij van 1000 kuub grond geschonken gekregen van een bouwbedrijf. Het verdelen van die grond over het museumterrein is een hele uitdaging gebleken en was op het eind van het jaar nog niet afgerond. Tegen het eind van het jaar kregen wij bericht van een ontwikkeling die ingrijpende gevolgen zal hebben voor het Smalspoormuseum. Dat betreft Nordic Nature, het project dat het gebied rond de Griendtsveenplas en de driving range van het hotel wil ontwikkelen als vakantiepark. Dat zal ons raken omdat het openbare vakantiepark grenst aan het museumterrein, waardoor er mogelijk afrasteringen moeten worden geplaatst, terwijl er daarnaast wandelpaden beoogd zijn over het terrein dat nu in gebruik is door het museum op recht-van-overpad basis. Daar staat weer tegenover dat het park verwacht wekelijks een wisselende bezetting te hebben van 1200 gasten, waarvan een flink deel het museum zal willen bezoeken. Het is ons nu al duidelijk, dat, mocht het inderdaad zo ver komen, dat dit te veel wordt voor onze huidige vrijwilligersorganisatie.

Als doelstelling uit Beleidsplan 2020-2027 om al het materieel onder dak te hebben is in de loop van het jaar een begin gemaakt met voorbereidingen voor het bouwen van een depotloods achter de locomotievenloods. De locatie is inmiddels voorbereid, de daadwerkelijke bouw kan beginnen zodra de financiering rond is.

In de loop van het jaar heeft NMS-bestuurslid Jos van der Kolk het bestuur verlaten, vanwege te drukke werkzaamheden elders maar ook omdat hij het bereiken van enkele bijzondere mijlpalen door het museum (museumregistratie en de museummanager) als een goede gelegenheid beschouwde om te stoppen. Gelukkig hebben we voor hem, in de persoon van Rick Strijker, een capabele vervanger mogen verwelkomen. Zijn achtergrond als werktuigbouwkundige komt bij bovengenoemde uitdagingen goed van pas, waarbij zijn leeftijd van begin twintig, vermeldenswaardig is.

De stichting Industrieel Smalspoor Materieel

In 2023 is de werkplaats vooral druk geweest met onderhoud van de collectie en materieel voor het terreinonderhoud. Het enige echte restauratieproject dat onder handen was, betreft de Jung van één van de medewerkers. Die als bruikleenobject deel uitmaakt van de collectie. Daarnaast werd er voortvarend gewerkt aan het ombouwen van een Dues-personenwagen tot een Businesscar voor bedrijfsuitjes. En aan het terugbouwen van een steamoutline Duesloc, naar een meer oorspronkelijk Diema opbouw. Deze loc zal worden ingezet als rondrit loc, mede om de gebruikelijke rondrit locs te ontlasten. De collectie werd uitgebreid met de lokaal beroemde Perentrein uit Midden-Beemster en enkele objecten van een verzamelaar in België, waaronder een heel bijzondere Comessa met tegenzuigermotor. De goede contacten met hedendaagse gebruikers van smalspoor hier net over de grens in Duitsland, zoals Kwade, Klasmann, Kekkila, Griendtsveen en Exxon-Mobile bieden regelmatig mogelijkheden tot overnemen van materieel, zoals kiepwagens, locs en rails. Omdat de concessie van enkele van de verveners rond 2025 afloopt en het de verwachting is dat veel van het daarbij gebruikte smalspoormaterieel overbodig zal worden, zijn wij voortdurend in overleg om voor ons interessant materieel te kunnen overnemen. Zo is het overnemen van zwaardere rails van Klasmann voor het museum een belangrijke doelstelling om daarmee het hoofdspoor te kunnen vervangen.

Willem Mekenkamp heeft het bestuur verlaten op het moment dat hij werd aangesteld als Museummanager.

Algemeen

De Governance Code Cultuur wordt door de besturen toegepast voor zover deze betrekking heeft op het werk en de werkwijze van het museum. Daarnaast voldoen de stichtingen aan de wettelijke eisen die aan het besturen van een stichting worden gesteld, inclusief de eisen van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen die met ingang van 1 juli 2021 van kracht is geworden. Daartoe zijn de statuten van alle drie de stichtingen aangepast en in 2022 gepasseerd.

De wijze waarop het museum de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toepast gaat in overleg met de bestuursleden en Raad van Toezicht (RvT) via een tweemaal jaarlijkse vergadering van bestuur met RvT. De museumcoördinator maakt in samenspraak met de secretaris en communicatiemedewerker een voortgangsverslag van de dagelijkse organisatie en lopende activiteiten. De penningmeester dient voor aanvang van elke vergadering een actuele werkbegroting in. Zowel de werkbegroting als de voortgangsverslagen worden besproken. Eén van de aandachtspunten binnen de code is belangenverstremgeling. Indien er sprake zou kunnen zijn van mogelijke belangenverstremgeling binnen de organisatie, wordt dit behandeld in de bestuursvergadering en de benodigde toestemming gevraagd door de desbetreffende medewerker of bestuurslid. Het bestuur kan een aanvraag afwijzen.

Deze vergaderingen en de eerdergenoemde verslagen dienen ook ter bevordering van de risicobeheersing. Met externe partners, zoals Griendtsveen (verpachter), gemeente, provincie en regionale samenwerkingsverbanden worden zo nodig afspraken gemaakt over de toekomst van het museum of over de benodigde subsidies. Deze worden gerapporteerd aan de RvT

Jaarlijks, binnen zes maanden na afloop van het boekjaar, wordt er een vergadering van het bestuur (jaarvergadering) gehouden, waar in elk geval het jaarverslag en het financieel verslag aan de orde komen. Voor ieder boekjaar wordt een kascommissie uitgenodigd voor de financiële controle. Met ingang van 2019 ziet een Raad van Toezicht toe op de uitvoering het beleid zoals dit is vastgesteld door het bestuur en door de Raad van Toezicht is

geaccordeerd. De RvT denkt mee over het gevoerde beleid en toetst de resultaten. Voor verdere informatie wordt verwezen naar het 'Beleidsplan 2020-2027'.

Inzake het beloningsbeleid wordt nogmaals genoemd dat het Industrieel Smalspoor Museum een vrijwilligersorganisatie is, doch sinds 1 april niet meer uitsluitend met vrijwilligers werkt want per die datum W. Mekenkamp aangesteld als betaalde Museummanager. Met als voornaamste taak het doen van de dagelijkse coördinatie onder verantwoording van het bestuur. Alle andere medewerkers en bestuursleden van de drie stichtingen achter het museum ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij en alle andere medewerkers hebben wél recht op vergoeding van de kosten die zij in de uitoefening van hun functie of werkzaamheden voor het museum hebben gemaakt. Om de kennis van de medewerkers te vergroten worden voortdurend congressen, trainingen, cursussen en interne opleidingen aangeboden en gevolgd.

De RvT heeft kennisgenomen van dit jaarverslag. De financiële verslagen van de drie stichtingen zijn gecontroleerd en goed bevonden door de kascontrolecommissie.

Nevenfuncties bestuursleden

H.Brinks

Geen

R.Hanenbergh

Bestuurslid Historische Kring Erica en penningmeester Havenstraatvereniging.

H. Ruijgers

Penningmeester HRN, tot 1 juni 2023

J. Meinders

Geen

W. de Rijke

Geen

E. Steffens

Bouwkundig Werkvoorbereider Kuilman Bouw B.V. Nieuw-Amsterdam

Bestuurslid Comité Open Monumentendag Gemeente Emmen

Th. Van der Velde

HBO-student werktuigbouwkunde

J. Mink

Roosterplanner Teijin Aramid Emmen

FNV-consulent Emmen

R. Strijker

Werktuigbouwkundig medewerker bij Machinefabriek Emmen.

Nevenfuncties Raad van Toezicht.

H. Klaver

Vz cliëntenraad Heidehiem zorggroep Tangenborgh, Lid cliëntenraad huisartsenpraktijk Het Perron, Adviserend bestuurslid Hunebed Highway Businessclub, Mede eigenaar Hunebed Highway Mershandise BV, Eigenaar adviesbureau Ideeboys

H. Klompmaker

Geen

W. Snippe

RvT Openbare Bibliotheek-Kunstabeweging, Voorzitter van Beleggingsclub "De Boortoren",

Docent Seniorweb Zuid Oost Drenthe

Rooster van aftreden van bestuursleden

Stichting	aangetreden	aftredend	aftredend	aftredend	aftredend
NMS					
Hein Ruijgers	27-02-2014	27-02-2018	27-02-2022	27-02-2026	
Edwin Steffens	2022	2026	2030	2034	
Rick Strijker	2023	2027	2031	2035	
Materieel					
Herman Brinks	11-08-2015	11-08-2019	11-08-2023	11-08-2027	
Rudy Hanenbergh	01-01-2012	01-01-2016	01-01-2020	01-01-2024	
Hein Ruijgers	01-01-2012	01-01-2016	01-01-2020	01-01-2024	
Thomas van der Velde	06-12-2022	06-12-2026	06-12-2030	06-12-2034	
Exploitatie					
Willem de Rijke	22-06-2017	22-06-2021	22-06-2025	22-06-2029	
John Meinders	15-05-2018	15-05-2022	15-05-2026	15-05-2030	
Rudy Hanenbergh	27-11-2018	27-11-2022	27-11-2026	27-11-2030	
Herman Brinks	27-11-2018	27-11-2022	27-11-2026	27-11-2030	
Hein Ruijgers	10-01-2014	10-01-2018	10-01-2022	10-01-2026	
Jan Mink	15-12-2022	15-12-2026	15-12-2030	15-12-2034	

Rooster van aftreden leden van de Raad van Toezicht (max. twee perioden van vier jaar)

	aangetreden	aftredend	aftredend
Wim Snippe	17-01-2019	01-01-2024	
Hein Klompmaker	25-06-2019	25-06-2023	25-06-2027
Henk Klaver	18-08-2020	18-08-2024	18-08-2028